

Додаток до МЕМУ №2-2007

Реформа тарифів на залізничні перевезення: ціни мають зрости, але незрозуміло, чому саме настільки

У 2007 році державна компанія "Укрзалізниця", монопольний постачальник залізничних послуг, продовжила підвищення тарифів як на пасажирські, так і на вантажні перевезення.

Зокрема, відповідно до наказу Міністерства транспорту та зв'язку №58, тарифи на залізничні пасажирські перевезення буде підвищено з 1 березня на 5%. Цим наказом також передбачено наступне зростання тарифів у травні, липні, вересні, листопаді щоразу на 5%, тобто тарифи в цілому буде підвищено на 25% порівняно із січнем 2007 року. Адміністрація залізничного транспорту пояснює своє рішення неприбутковістю пасажирських перевезень. Так, "Укрзалізниця" заявила, що у 2006 році збитки від цих перевезень досягли 2,8 млрд. грн. З 1 січня 2007 року також зросла вартість вантажних перевезень на 6-7%.

Окрім збитковості і, відповідно, необхідності покривати витрати, існують й інші причини зростання тарифів на всі види транспортних послуг. По-перше, це необхідність здійснення інвестицій в основні фонди, 80% з яких зношені. По-друге, очікуваний вступ України до СОТ передбачає ліквідацію будь-якої дискримінації на ринку. Останнє особливо актуальне для вантажних перевезень.

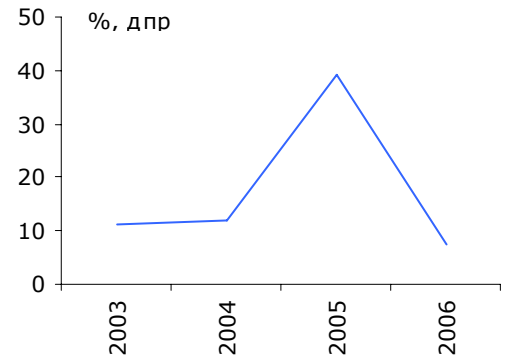
У січні Міністерство транспорту та зв'язку представило Кабінету Міністрів проект наказу щодо індексації та уніфікації тарифів, який передбачає реформування класифікації вантажів та підвищення поточних тарифів на 25%. Зміни, які пропонуються цим документом, офіційно пояснюють необхідністю виконати вимоги СОТ щодо недискримінації та потребою відповідати директивам ЄС щодо ціноутворення на послуги. Це вже друга спроба реформувати тарифи на вантажні перевезення.

У 2006 році "Укрзалізниця" пропонувала схвалити новий Збірник тарифів на залізничні вантажні перевезення з однаковими тарифами на внутрішні, експортні та імпортові транспортні послуги. Іншою позитивною рисою пропонованого Збірника було виокремлення інфраструктурної, вагонної та локомотивної складових у структурі тарифу. У разі затвердження нового Збірника тарифів вартість вантажних залізничних перевезень повинна була зрости в середньому на 30%. Останнє стало основною причиною критики Збірника, яка і завадила його прийняттю.

Навряд чи можна заперечувати той факт, що "Укрзалізниця" потребує заміни застарілого рухомого складу для покращення якості послуг і що ці послуги повинні бути прибутковими без перехресного субсидювання. Отже, зростання тарифів не уникнути. Основна проблема – це обґрунтування рівня зміни тарифів. На сьогодні, тарифи як на пасажирські, так і на вантажні перевезення встановлюються непрозоро. Споживачі і досі не мають інформації щодо реальної вартості послуг, які вони отримують. Розподіл статей витрат "Укрзалізниця" не доступний для громадськості, і важко оцінити, наскільки витрати є економічно обґрунтовані і чи існує потенціал для їх скорочення. Окремі додаткові послуги можуть бути вибірковими, що допоможе знизити ціну на основні послуги.

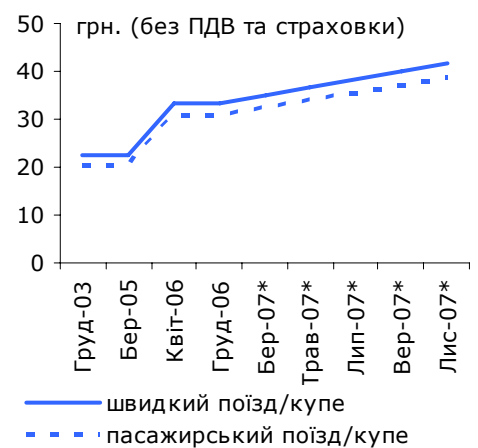
Слід наголосити, що перегляд тарифів – це не панацея для покращення якості послуг. Потреба у продуманій реформі галузі стає все більш нагальною. Неможливо гарантувати прозорість діяльності залізничного монополіста, якщо не буде відокремлено господарську, управлінську та регуляторну функції "Укрзалізниця", створено незалежний регулятор в транспортній сфері та розділено пасажирський та вантажний сегменти послуг.

Зростання тарифів на вантажні залізничні перевезення

Джерело: Держкомстат

Тарифи на пасажирські залізничні перевезення (відстань = 500 км)

* - заплановано

Джерело: Міністерство транспорту та зв'язку

Автор:
Наталія Сисенко
Інститут економічних
досліджень та політичних
консультацій

Квартальні тенденції

Національні рахунки**		I 04	II 04	04	IV 04	I 05	II 05	III 05	IV 05	I 06	II 06	III 06	I 07
ВВП	млрд. грн.	64,7	79,0	100,5	100,6	84,3	97,5	119,4	123,6	102,0	122,8	149,6	...
Реальний ВВП	% дпр	12,7	13,7	14,0	8,5	4,9	3,4	1,4	1,7	3,2	7,3	8,0	...
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	14,6	16,8	13,1	16,2	14,3	17,7	17,0	17,1	19,7	19,9	17,3	...
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	3,3	1,0	5,0	10,1	6,1	0,0	1,0	4,0	2,0	7,3	-4,4	...
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	18,4	6,5	4,6	12,9	-2,3	-0,5	0,2	0,3	8,2	10,4	15,7	...
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	18,1	19,9	10,5	8,6	-0,6	-14,0	-12,7	-15,5	-19,9	-11,2	1,3	...
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	13,8	7,3	6,7	7,8	2,8	3,2	3,9	-0,9	5,6	1,0	7,1	...
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	-4,4	0,9	35,7	9,9	5,8	8,3	2,6	-7,4	4,1	2,9	-5,0	...
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	23,9	16,3	12,5	9,4	7,0	1,8	-1,1	2,0	-2,9	5,4	8,9	...
Будівництво (реальна)*	% дпр	29,9	30,6	16,4	3,9	-8,4	-11,3	-8,5	-7,5	2,6	5,7	8,8	...
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	23,6	35,0	2,7	13,7	-2,1	-10,7	-11,7	-11,9	4,1	14,7	19,4	...
Транспорт (реальна)*	% дпр	10,1	8,0	12,3	10,5	6,6	5,7	2,8	7,8	3,4	9,7	12,6	...
Платіжний баланс													
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	1,4	2,3	2,1	1,1	1,6	0,6	0,4	-0,1	-0,7	-0,4	0,5	...
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	11,1	15,7	10,9	5,7	10,1	3,2	1,7	-0,4	-4,0	-0,2	1,6	...
Баланс товарів	млн. дол. США	933	1552	774	482	1020	-236	-1131	-788	-1288	-876	-769	...
Баланс послуг	млн. дол. США	133	198	749	157	188	392	1035	191	176	401	885	...
Поточні трансферти	млн. дол. США	475	758	720	623	626	694	745	780	616	782	846	...
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	333	614	420	344	247	365	477	6474	662	1410	1602	...
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	449	149	1313	156	397	923	90	1347	0	-264	364	...
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	7,9	9,6	12,1	9,5	12,0	13,1	14,3	19,4	17,3	17,6	19,1	...
Бюджет													
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	27,2	26,9	26,3	25,9	32,1	32,1	31,5	31,6	32,2	32,0	32,1	25,6 ^е
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,4	4,1	3,8	3,8	4,3	4,4	3,9	4,1	4,5	4,6	4,1	4,3 ^е
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	3,9	4,0	4,1	6,1	4,8	5,9	5,3	5,5	3,5	4,6	4,3	6,9 ^е
Податок на додану вартість	% від ВВП	6,2	5,7	5,1	4,1	8,6	9,2	7,9	7,9	9,5	9,3	9,8	9,6 ^е
Акцизні збори	% від ВВП	2,1	2,1	2,0	1,8	2,0	2,0	2,0	1,9	2,0	1,8	1,5	1,6 ^е
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	25,3	26,5	26,8	35,2	28,3	36,4	28,1	33,3	31,9	33,2	29,5	37,8 ^е
Поточні видатки	% від ВВП	22,4	22,7	21,7	27,2	26,5	33,6	24,0	28,9	29,9	30,0	25,0	30,1 ^е
Капітальні видатки	% від ВВП	2,9	3,8	5,1	8,0	1,8	2,7	4,1	4,23	2,0	3,2	4,5	7,7 ^е
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	1,9	0,4	-0,5	-9,3	3,7	1,0	-5,0	-1,8	-0,4	1,1	2,4	-4,0 ^е
Надходження від приватизації	% від ВВП	1,5	3,7	3,5	1,0	0,2	0,6	0,6	4,9	0,1	0,1	0,1	0,1 ^е
Ринок праці													
Середня зарплата (реальна)	% дпр	23,0	17,8	13,2	15,3	15,0	19,0	19,6	26,4	23,8	22,6	18,8	11,3
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	15,7	13,0	9,9	16,5	24,0	28,0	19,4	18,9	22,1	18,6	20,3	16,3
Рівень безробіття (за методологією МОП)	%	9,3	8,3	8,1	8,7	8,7	7,1	5,2	7,8	7,9	6,8	6,4	...
Банківський сектор													
Грошовий агрегат М0	% дпр	29,1	25,6	37,1	27,9	28,2	39,1	31,1	42,2	36,2	25,3	25,3	24,5
Грошовий агрегат М2	% дпр	45,4	44,8	51,5	32,3	38,9	37,4	31,3	53,9	39,2	36,6	36,6	34,3
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	69,4	67,3	67,9	26,2	28,3	31,6	30,4	90,8	54,6	41,1	41,1	37,3
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	67,0	61,7	55,2	54,3	51,8	45,4	46,4	59,1	54,5	66,2	66,2	57,5
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	56,8	52,1	44,3	29,4	28,3	32,6	43,4	58,7	59,8	53,7	53,7	52,3
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	63,6	56,2	43,5	32,2	33,1	36,8	47,1	66,3	72,0	82,1	82,1	95,4
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	141,7	102,7	82,7	57,1	49,5	53,0	70,1	84,6	87,6	86,7	86,7	79,5
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	47,4	49,3	50,9	54,2	54,4	56,1	59,7	61,8	63,1	63,4	63,4	64,9
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	17,2	16,6	17,0	17,6	17,0	15,4	15,4	16,4	15,8	15,5	15,5	15,1
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	12,2	12,1	12,6	12,2	12,1	11,0	11,3	11,7	11,5	11,3	11,3	11,5

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД

* зміна доданої вартості

** попередні дані

Примітки:

дпр до попереднього року

щ.р. щороку